ČÍSLO 1 | MAREC 2020 | ROČNÍK 5 NEPREDAJNÉ

KUBAŠSKÝ SPRAVODAJ

Noviny obce Spišské Bystré

foto: Václav Klust

foto: Václav Klust

Kubašský ľemhalz slávnostne otvorený

Vo štvrtok 20. 02. 2020 ožilo prvé obecné múzeum „Kubašský ľemhalz". Obci sa podarilo zriadiť a sprístupniť širokej verejnosti zaujímavú trvalú expozíciu v objekte historickej sýpky z roku 1906. Návštevníci majú možnosť vidieť rôzne dobové predmety, nádoby na uskladnenie, remeselné zariadenia a náčinia, ale aj predmety bežnej dennej potreby. Cieľom je zachovanie kultúrneho dedičstva našej obce.

Na tejto slávnostnej udalosti sa okrem pozvaných hostí, obyvateľov a návštevníkov obce zúčastnili aj deti z našej základnej a materskej školy. O spestrenie a hudobný doprovod pri tejto príležitosti sa postaral FS Rovienka. Na úvod sa starosta obce Mgr. Marián Luha prihovoril účastníkom, následne s pánom Pavlom Bukovinským slávnostne prestrihli ľanové pačesky a pokrstením ľanovými semenami uviedli do života obce Kubašský ľemhalz.

Objekt „sypanca" bol v roku 2018 odkúpený do vlastníctva obce so zámerom vytvoriť priestor, kde by bolo možné sústreďovať a zachovávať históriu a zvyky našich predkov a obyvateľov. V roku 2019 sa podarilo na tento projekt získať finančnú dotáciu vo výške 5 000 Eur od Slovenskej agentúry životného prostredia z Environmentálneho fondu v rámci Programu obnovy dediny pre rok 2019. Po získaní dotácie sa začalo s vypratávaním budovy. Predmety a inventár, ktorý sa nachádzal v objekte, bol postupne uskladňovaný v skladových priestoroch obce a patrične ošetrený. Vďaka tejto finančnej dotácii a spolufinancovaniu obce sa podarilo objekt odvodniť od spodnej vody, zriadiť elektrickú prípojku pre nasvietenie expozície a celkovo ho zrekonštruovať. Vďaka pomoci DHZ Spišské Bystré sa opravila strešná krytina.

Po ukončení stavebných prác a úprav sa postupne začali zachované, ale aj získané exponáty od občanov ošetrovať a premiestňovať späť do objektu „sypanca". Pri týchto činnostiach boli nápomocní najmä účastníci menších obecných služieb, dobrovoľníci a členovia občianskych združení. Pri zariaďovaní expozície, okrem iných, výraznou formou pomohol náš klub dôchodcov, a to menovite: Terézia Lopušeková, Justína Orolínová, Mária Jakubčová, Anna Lopušeková a Katarína Fábryová. Vďaka nim ožil špuľak, terefenty, snovadlá a dokonca aj krosná, na ktorých sa im podarilo pripraviť ukážku utkaného koberca.

Veríme, že „Kubašský ľemhalz" je ďalší z projektov, vďaka ktorému sa opäť o niečo viac zatraktívni naša obec nielen v očiach obyvateľov, ale získa si aj priazeň návštevníkov.

• František Kováčik

O vstup do Kubašského ľemhalzu je potrebné požiadať vopred na obecnom úrade. Počas pracovných dní podľa úradných hodín obecného úradu, cez víkendy po dohode (minimálny počet osôb je 6). Vstup je bezplatný.
Kontakty : +421 52 77 921 97, 0911 741 740
e-mail: obec@spisskebystre.sk, kultura@spisskebystre.sk.

Výsledky volieb do NR SR v našej obci

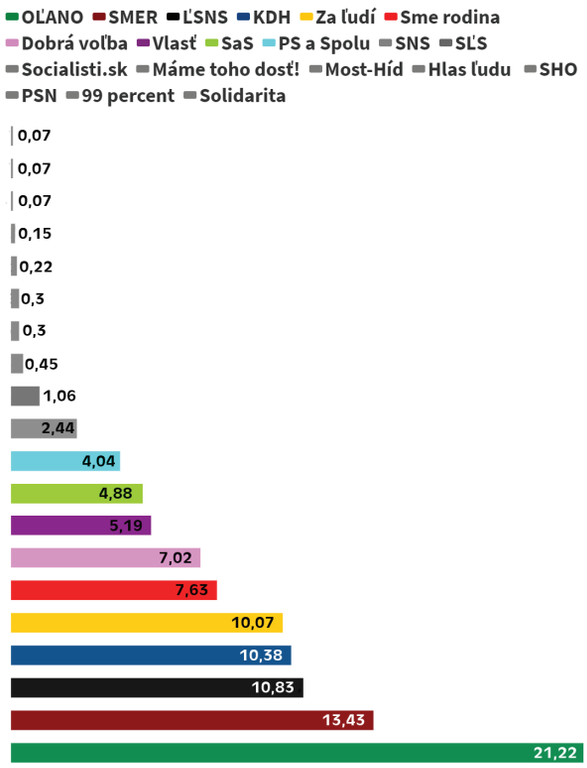

Rozdelenie poslaneckých mandátov, ak by sa volilo v našej obci

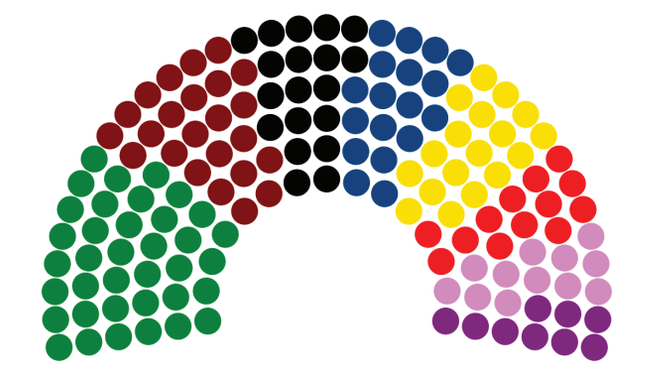

Strana	kreslá	Strana	kreslá
OĽANO	37	Za ľudí	18
SMER	24	Sme rodina	13
ĽSNS	19	Dobrá voľba	12
KDH	18	Vlasť	9

Grafy boli vytvorené pomocou Flourish

Účasť vo voľbách

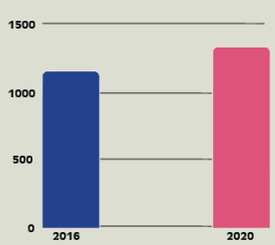

počet voličov

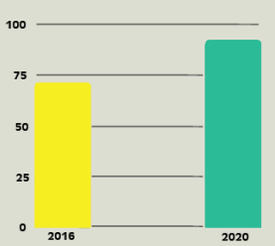

počet voličov mimo domova (voličské preukazy a voľba zo zahraničia)

DEMOGRAFIA V NAŠEJ OBCI

Vekové rozloženie obyvateľstva
za rok 2019

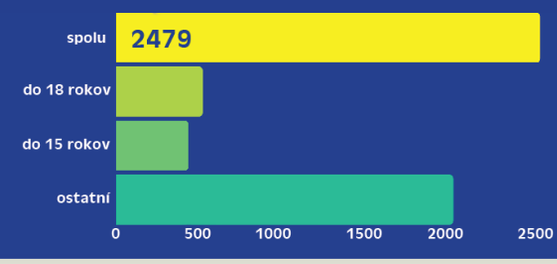

30 novorodencov

16 úmrtí

26 prihlásení na pobyt

Za rok 2018 bolo na porovnanie 31 novorodencov, 31 úmrtí a 18 ľudí sa prihlásilo na pobyt.

Počet obyvateľov sa tak medziročne zvýšil o 1 obyvateľa.

Najstarší obyvateľ má 95 rokov
Najstaršia obyvateľka má 92 rokov

Osemsmerovka po kubašsky

G	A	R	A	N	T	O	V	A	Ć
U	E	K	A	U	E	Ľ	I	U	A
C	B	Ľ	A	P	J	E	T	Š	V
O	I	S	E	K	A	K	E	Ľ	O
Ľ	E	F	O	T	A	V	R	Ý	R
Š	E	K	R	Ľ	K	O	I	E	E
T	M	CH	H	O	A	A	G	A	Z
O	O	C	J	A	V	L	A	A	U
K	Z	C	I	S	K	A	Ć	O	B
P	R	O	B	O	V	A	Ć	S	I

ciskać, geľetka, viterigać, ćutka, vajco, keľo (2-krát), gaz, tofeľ, cifrovać, cug, rapavi, bago, coľštok, probovać, garantovać, iść, bo, koch, šek, tej (2-krát), buzerovać

• *Júlia Králiková*

ciskać - tlačiť; *geľetka* - drevená nádoba na masť, bryndzu; *viterigać* - s ťažkosťou niečo vyniesť; *ćutka* - uloženie 10 požatých snopov na kope, uložených v tvare ihlanu; *vajco* - vajce; *keľo* - koľko; *gaz* - plyn; *tofeľ* - lávka s operadlom; *cifrovać* - parádiť sa, tancovať; *cug* - prievan, ťah v komíne; *rapavi* - zjazvený; *bago* - zvyšky tabaku vo fajke, močka; *coľštok* - tesársky meter; *probovać* - skúsiť; *garantovać* - ubezpečiť, zaručiť; *iść* - ísť, kráčať; *bo* - lebo; *koch* - komín; *šek* - poukážka na peniaze; *tej* - čaj; *buzerovac* - preháňať pre malichernosti

foto: archív P. Bukovinského

foto: archív P. Bukovinského

Kuhbach - Kubachy

Dcéra našej rodáčky Eleny Hagovskej (1912) z Trnavy, pani Marianna s manželom, navštívila v Nemecku obec s názvom Kuhbach. Následne mi poslala niekoľko záberov z tejto obce.

Pred obecným úradom majú sochu, ktorá je podľa názvu symbolom tejto obce –„kravu a žľab s vodou". Výstižne znázorňuje, že sa tu v minulosti pravdepodobne napájali kravy!

Zástupcovia tejto nemeckej obce navštívili okolo r. 1995 našu obec. Zastavili sa na obecnom úrade. Tam však nevedel nik po nemecky. Zaviedli ich na Hviezdoslavovu ulicu za pánom učiteľom Michalom Králikom (1926). Keď pán Králik ešte žil, rozprával mi, že mali záujem nadviazať družbu.

• *Pavol Bukovinský*

foto: archív P. Bukovinského

Zaujímavosti zo starých matrík

V knihe Kubašský rodopis je popísaná história vzniku viacerých typických kubašských mien. Takmer všetky boli odvodené od krstných mien svojich zakladateľov. Väčšinou to boli muži, ale našlo sa aj niekoľko žien. Jednou z nich bola Mária Bendíkova, rodená Arvajova (Oravcová). V dedine bola známa pod menom Maruša. Narodila sa v roku 1688, čo vieme podľa záznamu pri jej pohrebe v roku 1744, kde sa píše, že mala 56 rokov. Jej manželom bol Juraj Bendík a sobáš mali v nedeľu 4. 11. 1708. Od roku 1709 do roku 1720 sa im narodilo 5 detí, z toho 4 dievčatá a jeden chlapec – Ján (23. 12. 1714).

Všetky deti boli známe, a teda aj v matrikách zapisované nie pod svojim priezviskom, ale podľa krstného mena svojej matky. Dievčatá preto zapisovali ako Anna Marušina (vydala sa za Matiasa Knežníka) alebo Alžbeta Marušina (zobrala si Ondreja Šeligu, z ich manželstva pochádzali 3 kňazi – bratia Šeligovci). Syn Ján Marušin bol zakladateľom novej kubašskej rodiny. V matrikách sa nezachoval záznam o jeho sobáši s Katarínou Ivanovou (okolo roku 1739), ale sú zaznamenaní jeho dvaja synovia Pavol (1753) a Ján (1755), z ktorých každý mal 2 synov, čím sa položil pevný základ pre rozšírenie tejto rodiny nielen v Kubachoch, ale neskôr aj v okolitých obciach a dokonca aj v zámorí.

• *or*

Ilustračné foto z knihy Kubašský rodopis

foto: Michal Olexa

Výzva na zapožičanie dobových fotografií

Obec si vás dovoľuje poprosiť o poskytnutie dobových fotografií, ktoré budú použité na prípravu monografie obce Spišské Bystré, ktorá bude vydaná v roku 2022.

Fotografie by mali zachytávať obec Spišské Bystré v rôznych časových udalostiach, rôzne spoločenské akcie a iné činnosti občanov obce Spišské Bystré v čase rakúsko–uhorskej monarchie, Československa, Slovenského štátu až po rok 2020.

Fotografie je potrebné opísať ceruzkou na zadnú stranu, vami vybrané fotografie dať do obálky s Vašim menom a adresou. Všetky fotografie budú po spracovaní vrátené naspäť občanom. Vybrané fotografie budú publikované v monografii obce s menom rodiny, ktorá zapožičala fotografiu. Fotografie bude obec zbierať do 15. 12. 2020.

Za spoluprácu vopred ďakujeme.

Život v škole a škôlke

Vianočná burza

Rodičia a ďalší návštevníci mali pred Vianocami opäť možnosť stretnúť sa v škole pri dobrom vianočnom punči a obdivovať výrobky, pri ktorých mohli žiaci naplno využiť svoju kreativitu, pomoc pani učiteliek či šikovných mamičiek.

Enviro-tvorivé dielne

Formou recyklácie starých tričiek sa naši druháci učili vyrábať šperky pod vedením našej absolventky a environmentalistky Aničky Orolinovej z organizácie Recyklátor.

Návšteva Seniorparku

V rámci celoslovenského projektu "Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok" žiaci našej školy ukázali, že sa jej tam zmestí naozaj veľa. Darčeky seniorom odovzdali 20. decembra spolu s vianočným posolstvom lásky a pokoja prostredníctvom vinšov a piesní.

Hviezdoslavov Kubín

V januári v školskom kole recitačnej súťaže predniesli vybranú poéziu alebo prózu 50 žiakov.

Vianočná besiedka

Posledný školský deň tohto kalendárneho roku sme si spríjemnili kultúrnym pásmom zloženým zo scénok pripomínajúcich ľudové tradície adventu či Vianoc ako aj hudobnými číslami v podaní našich talentovaných žiakov.

Valentínska diskotéka

V piatok 14. 2. 2020 sa v našej škole uskutočnila VALENTÍNSKA DISKOTÉKA, ktorú zorganizovali žiaci ôsmeho ročníka a členovia žiackej školskej rady. Tanečné kolá striedali zaujímavé súťaže. Všetci sme sa dosýta vytancovali a zabavili.

Lyžiarske preteky

Dňa 16. februára 2020 sa s podporou Rodičovského združenia pri ZŠ Spišské Bystré a Lyžiarskeho strediska v Kubašku uskutočnili lyžiarske preteky žiakov školy aj škôlky. Víťazmi sú všetci, ktorí prišli a zasúťažili si so spolužiakmi.

Škôlka na lyžiach

V januári sa predškoláci zúčastnili lyžiarskeho kurzu, ktorý všetci úspešne a bez zranení zvládli.

Svetový deň mokradí

2. február je vyhlásený za Svetový deň mokradí. Problematiku tohtoročnej témy - Mokrade a biodiverzita - nám na besede predstavila pracovníčka správy TANAP-u p. Martina Proháczková.

Divadelné dopoludnia

Pravidelne nás v škôlke navštívi aj divadielko. V januári to bolo predstavenie „Snežní ľudkovia", vo februári „Pinokio" a lovili sme aj zlatú rybku.

• Lívia Glevaňáková, ZŠ a Dominika Lopušeková, MŠ

Poďakovanie za pomoc pri rekonštrukcii

Počas vianočných prázdnin sa nám vďaka materiálnemu daru podarilo čiastočne prerobiť a obnoviť celkom 11 tried v budove školy. Darkyniam Mgr. Zuzane Čiernej a Mgr. Viere Petruľovej chcem touto cestou vysloviť v mene žiakov a učiteľov úprimné a srdečné poďakovanie. Vymenili sme obkladačky, dlažbu, umývadlá, vodovodné batérie a každá trieda dostala aj novú podlahovú gumu pod tabuľami. Aj naďalej by sme chceli pokračovať v modernizácii a skrášľovaní tried, preto radi privítame každú pomoc.

V ďalšom období je nutná rozsiahla rekonštrukcia celej pôvodnej budovy školy, kde okrem maľovania a výmeny okien nebolo za celých 60 rokov takmer vôbec investované.

• *Mgr. Štefan Luha, riaditeľ školy*

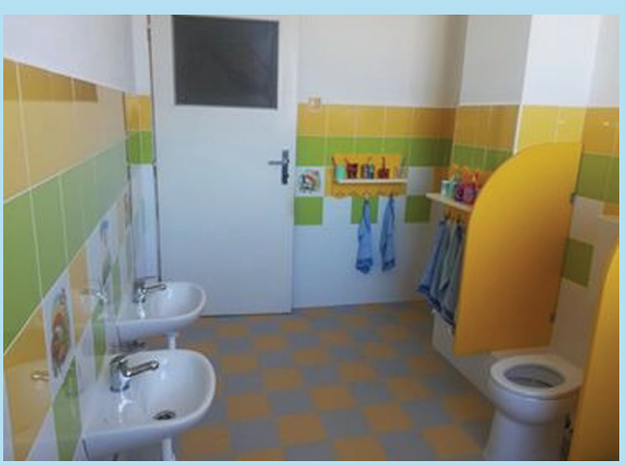

Nová škôlkarská kúpeľnička

V rámci zlepšovania prostredia MŠ sme zrealizovali na prelome roka rekonštrukciu skladu na kúpelničku. Najmenšie detičky tak majú v blízkosti svojej triedy WC, ktoré tam tak dlho chýbalo. V skvalitňovaní budeme aj naďalej pokračovať a v pláne máme prestavbu schodiska.

• *Dominika Lopušeková, zástupkyňa riaditeľa školy pre MŠ*

Knižnica v novom šate

Už niekoľko desaťročí je marec mesiacom kníh. Symbolicky sme práve začiatkom marca otvorili pre všetkých čitateľov a záujemcov „Knižnicu v novom šate“. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo za prítomnosti žiakov tretieho ročníka našej základnej školy. Obecná knižnica si tak po rokoch nepretržitej prevádzky prešla kompletnou rekonštrukciou interiéru, počas ktorej sa vykonali drobné stavebné a búracie práce.

Vďaka Fondu na podporu umenia a získanej dotácii v hodnote 4 000 Eur sa nám podarilo zakúpiť 24 kusov nových políc na knihy a zo spolufinancovania boli hradené ostatné náklady spojené s modernizáciou knižnice. Veríme že si do knižnice nájde cestu čoraz viac čitateľov. Kniha je predsa najlepší priateľ človeka a takých „priateľov“ máme v ponuke nespočetné množstvo a pre každú vekovú kategóriu. • *František Kováčik*

fond na podporu umenia

Otváracie hodiny knižnice

Pondelok: 14:00 - 15.30
Streda: 15:00 -17:00

Nenechajte svoje 2% prepadnúť

Počet ľudí, ktorí darujú dve percentá zo zaplatenej dane z príjmov každoročne narastá. So zvyšujúcim sa počtom prispievateľov sa prirodzene zvyšuje aj celková výška podielu z dane. Tá naposledy presiahla 68 miliónov eur, pričom šesť veľkých nadácií vyzbieralo viac ako 1 milión Eur. Takmer 250 subjektov získalo viac ako 100 tisíc Eur. Zvyšné peniaze prijalo ďalších zhruba 15 000 neziskových organizácií, občianskych združení či rôznych fondov. Získané peniaze v rámci zákonných možností využijú napríklad na podporu vzdelávania, poskytovanie sociálnej pomoci, rozvoj kultúry, športu, vedy a podobne.

V Spišskom Bystrom, podobne ako na celom Slovensku, existuje skupina príjemcov, ktorí aj vďaka malej čiastke dokážu rozvíjať svoju činnosť. Zároveň s nimi existujú aj príjemcovia, kde 2% predstavujú významný zdroj príjmov, bez ktorých si nevedia predstaviť svoje fungovanie. Využite túto možnosť, vyberte si, komu svojimi dvoma percentami pomôžete.Zoznam registrovaných príjemcov na rok 2020 ako aj ďalšie dôležité informácie môžete nájsť aj na www.rozhodni.sk • *Anna Šramková*

Postup pre poukázanie 2% z dane

Ste zamestnanec a požiadali ste zamestnávateľa o ročné zúčtovanie dane?

- Požiadajte zamestnávateľa, aby Vám vystavil potvrdenie o zaplatení dane
- Z potvrdenia o zaplatení dane si vypočítajte 2%.** Táto suma musí byť minimálne 3 Eurá.
- Vyplňte vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane.*
- Do 30. 4. doručte obe tlačivá (potvrdenie a vyhlásenie) na daňový úrad podľa Vášho bydliska

Ste zamestnanec a podávate si daňové priznanie sami?

- Riadne vyplňte daňové priznanie
- Vypočítajte si 2% z Vašej zaplatenej dane.** Táto suma musí byť minimálne 3 Eurá
- V daňovom priznaní sú uvedené kolónky na poukázanie podielu dane*
- Riadne vyplnené daňové priznanie doručte v stanovenom termíne) na daňový úrad podľa Vášho bydliska

Ste právnická osoba?

- Vypočítajte si 1% (2%) z dane z príjmov právnickej osoby. Právnické osoby môžu poukázať 1,0% (2%) z dane aj viacerým prijímateľom, minimálna výška v prospech jedného prijímateľa je 8 Eur***

* Údaje o prijímateľovi, potrebné na jeho vyplnenie získate osobne v organizácii, ktorej chcete 2% poukázať, prípadne na jej internetovej stránke alebo na www.rozhodni.sk. Podobne získate aj vyhlásenie potrebné pre zamestnancov, ktorí požiadali o ročné zúčtovanie svojho zamestnávateľa

** 3% ak ste v roku 2019 odpracovali min. 40 hodín ako dobrovoľník a získate o tom potvrdenie od organizácie, pre ktorú ste pracovali.

*** Ak právnická osoba (firma) v roku 2019 až do termínu na podanie daňového priznania a zaplatenie dane v roku 2020 (zvyčajne do 31.3.2020) darovala financie vo výške minimálne 0,5% z dane na verejnoprospešný účel (aj inej organizácii, nemusí byť iba prijímateľovi), tak môže poukázať 2% z dane – označí v daňovom priznaní, že poukazuje 2% z dane (tak ako po minulé roky) . Zároveň ak ste vybrali viac prijímateľov, vložte do daňového priznania ďalší list papiera ako prílohu (je uvedená na poslednej strane DP) a uveďte tam analogicky všetky potrebné identifikačné údaje o prijímateľoch a sumu, ktorú chcete v ich prospech poukázať. V kolónke 5 uveďte, koľkým prijímateľom chcete podiel zaplatenej dane poukázať.

Podľa nariadenia vlády v súvislosti s koronavírusom je možné podať daňové priznanie a zaplatiť daň do 30. júna 2020 . V čase uzávierky Kubašského spravodaja nariadenie vlády nevydalo presné usmernenie týkajúce sa poukázania podielu dane občianskym združeniam a neziskovým organizáciám. Pre aktuálne informácie odporúčame sledovať médiá.

Stanislav Zeman: Deťom chýba odvaha skúšať, škola by im mala dať priestor robiť chyby

Stanislav Zeman (26) je doktorandom na Slovenskej technickej univerzite. Tu sa angažoval v projekte STUBA Green Team, ktorý každoročne naprojektuje a postaví nový monopost elektrickej formuly. S tou sa študenti zúčastňujú a reprezentujú Slovensko na pretekoch v rámci celosvetovej súťaže Formula Student. V tíme pôsobil ako mechanik, elektrikár a zároveň pilot. Na medzinárodnom strojárskom veľtrhu Techforum v Nitre si v roku 2018 so svojím návrhom volantu pre formulu odniesol cenu veľtrhu. Momentálne vyvíja meracie zariadenia a autonómne drony, jediné svojho druhu na svete, ktoré merajú a hľadajú diery v geomembránach na skládkach nebezpečného odpadu, chemických lagúnach a baniach.

Ako si sa dostal k tak zaujímavým projektom ako elektrická formula a plávajúci dron? Skús popísať svoju cestu od základnej školy.

K tomu, čomu sa aktuálne venujem, ma doviedla náhoda aj detské nadšenie niečo si zmajstrovať. Na internete som videl blikajúce koleso bicykla, ktoré vytváralo rôzne obrazy, a tak som sa aj ja pustil do výroby takého zobrazovacieho zariadenia. Obehol som s mojím nápadom viacerých učiteľov na priemyslovke, kam som chodil, a tí ma naviedli. Napokon som s tým povyhrával rôzne súťaže, až som sa dostal na STU a k formule. Mne osobne školy dali nejaké kontakty a základné vedomosti, ale mimoškolské aktivity mi dali určite oveľa viac. Naučil som sa riešiť úlohy komplexne – od prvého nápadu, cez získanie teoretického základu, zháňanie financií až po riešenie problémov, keď som zistil, že nápad vôbec nefunguje.

Našu základnú školu nehodnotím pritom vôbec zle – avšak chýbali mi možnosti niečo si sám skúšať, skladať, programovať, či učiť sa tímovej práci. Môj sen je, že deťom v Spišskom Bystrom raz takú možnosť skúsim sám sprostredkovať.

Momentálne ako doktorand aj sám učíš – naprogramovať trebárs domácu meteostanicu. Ako sa cítiš po toľkých rokoch štúdia na strane učiteľa?

Mojich študentov vediem k tomu, aby sa k riešeniam projektov, ktoré si sami vyberú, sami aj dopracovali. Takto sa učia popasovať s problémami, podporuje to ich odvahu skúšať. Mám dojem, že študentom dnes chýba praktický pohľad na vec, hoci bez teórie to nejde – myslím, že v tom by sa mali aj školy zlepšovať.

Vráťme sa teraz k formule.

Do formuly som sa zapojil v roku 2013 ako prvák na vysokej škole. Mojou prvou úlohou bolo zháňanie sponzorov, aby ostatní mohli pracovať. Ďalší rok som si vybral úlohu v oblasti elektriky. Keďže naša formula je elektromobil, bola to veľká časť projektu. Napokon sa mi síce úlohu nepodarilo dokončiť, no veľa som sa naučil. Potom som sa cez sériu náhod dostal k pilotovaniu našej formuly. Bol to zaujímavý zážitok, keďže zrazu to bolo najrýchlejšie auto, v akom som kedy sedel. Za tím som jazdil šesť rokov. Každým rokom som si zároveň viac uvedomoval, ako hranične je auto dimenzované a ako je jazda v ňom nebezpečná. S tým prichádza strach, rešpekt a je nevyhnutná dôvera.

Postupne som sa vypracoval aj na zastupujúceho kapitána tímu a vedúceho mechanickej divízie. V tom čase mal náš tím už okolo 60 členov. Nedarilo sa nám však dokončovať preteky, na aute sme vždy dostali nejakú poruchu. Tak sme sme si povedali, že zmeníme stratégiu, ďalší rok už nebudeme stavať nové prelomové auto, ale stavíme na istotu a zrepasujeme to najlepšie, čo už máme, aby sme mohli preteky dokončovať a aj vyhrávať. Vďaka tomu rozhodnutiu sa nám po rokoch podarilo získať aj podporu vedenia univerzity, čo nám umožnilo sa odpútať od finančných problémov a dostať oveľa väčšie priestory pre dielňu.

Získal si aj cenu medzinárodného veľtrhu Techforum za vývoj volantu, ktorý vďaka umelej inteligencii dokáže napríklad vyhodnocovať jazdu každého pilota samostatne. Je to pre teba podstatný míľnik?

Ani nie. Je to niečo na čom som tak či tak pracoval. Stanovil som si cieľ, ako by to malo vyzerať a čo by mal volant dokázať a ten som dosiahol. To je pre mňa to dôležité. Nezvyknem sa uspokojiť s niečím nedokončeným.

Momentálne pracuješ na vývoji dronov, ktoré hľadajú diery v izolačných geotextíliách, ktoré majú zabraňovať prenikaniu nebezpečných látok do pôdy na skládkach, či v baniach.

Existuje viacero firiem, ktoré to robia, avšak ručne. Sme jediní, ktorí na túto prácu dokážu využívať drony, čím šetríme veľa času. Skládka či baňa tak dokáže dieru „zaplátať“ oveľa rýchlejšie. Moja práca je vývoj mechanických častí dronov – roverov a katamaránov (pozemné a plávajúce bezpilotné vozidlo – pozn. redakcie).

Pôvodne ťa však lákalo využitie dronov v poľnohospodárstve.

Pobehal som aj viaceré družstvá v okolí, aby som zistil, akým výzvam čelia, rád by som sa k tejto oblasti v budúcnosti dostal. Viem si predstaviť, že malé ľahké drony by dokázali pomôcť tým, že by pôdu nezhutňovali tak, ako veľká a ťažká mechanizácia. Takisto hnojivo by dokázali cieliť presnejšie podľa toho, čo na akom mieste si pôda vyžaduje doplniť, a tak by ju nezaťažovali zbytočnými pesticídmi. Takému dronu je zároveň jedno či pracuje v noci alebo cez deň.

• *Monika Sasaráková*

Obec vďaka hasičom získala prístroj na záchranu pri bezvedomí

foto: František Kováčik

Koncom minulého roka firma Falck usporiadala súťaž o 15 automatických externých defibrilátorov (AED) pre dobrovoľné hasičské zbory. Rozhodli sme sa, že šťastie skúsime aj my. Prístroj sa nám podarilo získať a v decembri minulého roka nám bol odovzdaný.

Automatický externý defibrilátor (AED) je prenosný prístroj určený pre použitie pri laickej i odbornej prvej pomoci pri náhlom zastavení krvného obehu. Tento prístroj je pomocou elektrického výboja schopný obnoviť správny srdcový rytmus. Má jednoduché používanie, prístroj záchrancu inštruuje jednoduchými povelmi v slovenčine.

Bolo opakovane dokázané, že skorá defibrilácia počas masáže srdca zvyšuje šance pacienta na prežitie. Náš AED bude umiestnený na budove požiarnej zbrojnice vo vyhrievanej skrinke s alarmom, aby bol dostupný každému v prípade potreby. Pri pacientovi s náhlym zastavením krvného obehu je potrené najprv volať na č.155 (prípadne 112), a až potom utekať po prístroj. Na linke 155 zároveň dostanete pokyny, ako postupovať.

Chcem za našu organizáciu DHZ úprimne poďakovať všetkým obyvateľom, návštevníkom, organizáciám v obci, ktorí pod patronátom Obecného úradu prispievali na vyhrievanú skrinku s alarmom pre defibrilátor.

• Bc. Anna Baranová, zdravotnícky záchranár, členka DHZ Spišské Bystré

Resuscitácia s použitím AED

Skontrolujte reakciu

- Jemne pacientom zatraste
- Opýtajte sa: "Ste v poriadku?"

Ak neodpovedá

Spriechodnite dýchacie cesty a **skontrolujte dýchanie**

Ak nedýcha normálne

Volajte 155/112
Choďte alebo pošlite niekoho pre AED

Ak dýcha normálne

Otočte do stabilizovanej polohy na boku

- volajte 155/112
- sledujte, či je dýchanie normálne

Okamžite začnite s resuscitáciou

Položte ruky na stred hrudníka

- 30 krát stlačte hrudník
- stláčajte silne 5 cm do hĺbky s frekvenciou 100/min
- nadýchnite sa a priložte pery tesne na ústa
- vydýchnite tak, aby sa dvihol hrudník
- po poklese hrudníka opäť vdýchnite
- pokračujte v stláčaní hrudníka

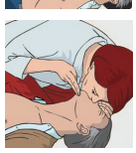

KPR 30:2
30 stlačení : 2 vdychy

Zapnite AED, prilepte elektródy

Sledujte hlasové pokyny prístroja. Elektródy nalepte podľa vyznačenia. Ak je vás viac, pokračujte v KPR.

Odstúpte a aplikujte výboj

Pacienta sa nikto nesmie dotýkať. Počas analýzy, ani počas výboja. **Po aplikovaní výboja pokračujte v KPR.**

Pokračujte v KPR, kým sa pacient nezačne prebúdzať: hýbať sa, otvárať oči, normálne dýchať. Ak je pacient v bezvedomí, otočte ho do stabilizovanej polohy.

Členovia miestneho Červeného kríža sa školili v prvej pomoci

foto: archív MS SČK Spišské Bystré

V samotnom úvode školenia predstavil účastníkom veliteľ DHZ Spišské Bystré Ján Zeman automatický externý defibrilátor (AED), ktorý pribudol minulý rok do profesionálneho vybavenia tunajšieho DHZ. Jeho použitie a funkcie neskôr priblížili školiteľky zo Strednej zdravotníckej školy v Poprade, ktoré si tiež so sebou doniesli zaujímavé pomôcky.

Prednáška bola vedená veľmi pútavým spôsobom oživená prípadmi z praxe. Teoretická časť bola doplnená o praktické ukážky: resuscitácie dospelého a dieťaťa, hmatov nevyhnutných v núdzových situáciách pri dusení použitím Gordonovho úderu a Heimlichovho manévru. Tie si mohli vyskúšať všetci účastníci školenia. Školiteľky tiež na požiadanie ukázali ako a kedy uložiť človeka do správnej stabilizovanej polohy. Resuscitácia dospelého sa vykonávala v dvojminútovom intervale, pričom jej úspešnosť vyhodnocoval počítač. Je potešujúce, že viacero účastníčok dosiahlo úspešnosť nad 90%.

V závere patrí poďakovanie nielen školiteľkám za profesionalitu a trpezlivosť odpovedať na mnohé otázky, ale aj členke MS SČK p. Teplickej, mimochodom taktiež pedagogičke na Strednej zdravotníckej škole v Poprade, vďaka ktorej sa toto poučné a obohacujúce školenie mohlo uskutočniť.

• Patrícia Šimonovičová, miestny spolok Slovenského červeného kríža

Tvoriví Kubašania

Šikovní dizajnéri, remeselníci a výrobcovia. Svojej záľube sa venujú viac či menej profesionálne. Do svojej práce vkladajú kus kreativity a vlastnej osobnosti. Prostredníctvom tejto ankety vám chceme predstaviť niektorých z tých, ktorí žijú v našej obci.
Viacerých máte možnosť stretnúť a ich výrobky vidieť naživo, prípadne si ich aj zakúpiť na rôznych trhoch či podujatiach usporadúvaných našou obcou. Kúpou výrobkov, ktoré boli vyrábané ručne a s láskou, oceňujete čas a námahu, ktorú im tvorca venoval.

• *Monika Sasaráková*

Prečo ste si vybrali práve tento druh umenia / záľuby? Čo vás inšpiruje vo vašej tvorbe?

Miro Benko
fotografia

Už ako malý chlapec som obdivoval staré fotografie, ktoré sme mali doma. Boli to fotografie, ktoré fotografoval môj otec s Jankom Kubčíkom - nádherné fotky z cyklovýletov a turistiky v Slovenskom raji a Tatrách. Po odchode do Bratislavy som skúsil čaro analógovej fotografie na polygrafickej škole, ktorú som navštevoval. Odvtedy ma fotografia baví a venujem sa jej. Zvyknem hovoriť, že nie som fotograf iba turista s fotoaparátom :-).
Slovensko je jedna z najkrajších krajín na svete čo sa týka prírody a keďže sa väčšinou venujem krajinárskej fotografii, o inšpiráciu nemám núdzu. Od Vihorlatu, cez Tatry, Pieniny, Fatry až po Malé Karpaty je tu nespočetné množstvo krásnych fotomiest pre krajinársku fotografiu.

František Kundis
košikárstvo

Pliesť som sa naučil od svojho otca. Plietol som len košiky na zemiaky a feľfasy. Minulý rok som sa s vnučkou Milkou zúčastnil niekoľkodňového kurzu v ÚĽUV v Košiciach a tam som sa naučil pliesť z parnej či lúpanej vŕby. Máme aj certifikát. Upletiem hocičo.

Lýdia Javorská
aranžmány a bytové dekorácie

Svojej záľube som sa začala venovať počas strednej školy, kedy som si v lete nazbierala všetko, čo sa dalo vysušiť a spolu s otcom sme to svojpomocne farbili. S použitím môjho "aranžérskeho materiálu" som sa potom zúčastňovala rôznych súťaží v aranžovaní. Moje úspechy, uznanlivé slová okolia a podpora mojich blízkych ma motivovali k tomu, aby som sa svojej "umeleckej činnosti" i naďalej venovala a rozvíjala ju. Moja tvorba je pre mňa relaxom, časom, kedy všetky starosti, pracovné povinnosti a problémy idú bokom. Pri tejto záľube sa fantázii medze nekladú a to je pre mňa inšpiratívne. Zhmotňujem svoje predstavy. Poslednú dobu do svojej tvorby zapájam aj manžela, ktorý mi pomáha s opracovaním dreva - vyrezáva telá pre anjelikov, veľkonočných zajačikov, svietniky a ja im potom dodávam konečnú podobu. Nie raz už prišiel s nápadom aj on sám. Takto sa navzájom dopĺňame a spoločne tvoríme.

Danka Klustová
maľovanie a dekorácie

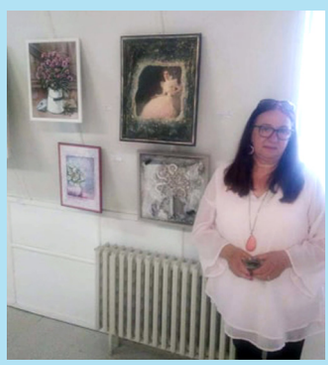

Od malička som rada maľovala, skúšala som rôzne umelecké techniky. Teraz je moja srdcová záležitosť paverpol a maľovanie mandal bodkovanou technikou. Mám rada pekné veci, a tak som začala vyrábať rôzne dekorácie pre svoje potešenie, ale aj pre iných.
K tvorbe šperkov ma inšpirovala moja priateľka, keď podľa môjho chcela prívesok pre seba. Inšpiráciu beriem vo svojom vnútri a srdci. Keď ma chytí múza, moje ruky začnú tvoriť.

Dominika Lopušeková
šitie hračiek a detského oblečenia , dekorácie

K tomuto druhu záľuby ma priviedli moje deti. Počas materskej dovolenky som sa začala venovať háčkovaniu čiapočiek pre moje dievčatá. Čiapočky sa začali páčiť aj iným, a tak som postupne neháčkovala len pre ne, ale aj pre zákazníkov. Neskôr som presedlala na šitie hračiek, kedže deti rástli a túžili po rôznych medvedíkoch a vankúšikoch.
Momentálne tvorím prevažne z úpletu - detské súpravy nákrčníkov a čiapok. Ale keď mám chvíľu času, rada sa vrátim k dekoráciam a hračkám z bavlny, aj keď si vyžadujú oveľa viac času. V tvorbe ma inšpirujú hlavne deti. A kedže sa s nimi stretávam dennodenne v mojej práci učiteľky v škôlke, viem, čo ich zaujíma a po čom túžia.

Lenka Greňová
šitie bytových doplnkov

Kedže som vyštudovala odevnú školu, asi by som mala šiť odevy, no to ma nikdy veľmi nelákalo. Skôr ma vždy bavili bytové doplnky. Pred rokmi som sa tejto práci venovala ako živnostníčka, teraz je to už len záľuba a relax. Rada šijem praktické vecičky či dekorácie s folklórnym motívom.

Kráľovú sme pokorili aj napriek suchej zime

Aj tento rok sme si zachovali tradíciu nášho klubu a v polovici februára sme usporiadali zimný prechod Kráľovej hole. Hoci nám snehové podmienky túto zimu nepriali a vyzeralo to, že prechod bude možný len pešky, pár dní pred akciou nám aspoň trocha nasnežilo. Prechodu sa tento rok zúčastnilo presne 60 ľudí z celého Slovenska a traja účastníci boli z Čiech. Účastníkov čakalo krásne slnečné počasie a hoci bolo hore veterno a zjazd na Martalúzku bol vyľadovaný, všetci sme sa s dobrým pocitom stretli na výbornom guláši v školskej jedálni. Ďakujem všetkým sponzorom a dobrovoľníkom za pomoc pri organizovaní tejto tradície. Vidíme sa o rok.

• *Tomáš Drevko, Klub turistov*

foto: Pavol Orolin

foto: Pavol Orolin

foto: Pavol Orolin

Koronavírus - správajme sa zodpovedne

Máte príznaky Covid-19?

Najčastejšie príznaky

• kašeľ, horúčka, ťažkosti s dýchaním

Zvýšte pozornosť

• ak ste boli v kontakte s osobou, ktorá má potvrdený koronavírus,

• ste v posledných 14 dňoch navštívili krajinu (oblasť), kde sa šíri koronavírus,

• ste boli v kontakte s osobou, ktorá za posledných 14 dní navštívila krajinu (oblasť), v ktorej sa šíri koronavírus

Ostaňte doma. Nechoďte k lekárovi ani do nemocnice.

Kontaktujte telefonicky lekára alebo záchrannú službu. Telefonické linky môžu byť preťažené. Buďte trpezliví a hovor zopakujte.

Ak ste boli v zahraničí, v rizikovej oblasti, alebo ste sa s takou osobou stretli, informujte o tom lekárov.

Prišli ste zo zahraničia?

• Do odvolania platí pre všetkých, ktorí sa vrátili zo zahraničia povinná 14-dňová karanténa. Za nedodržanie hrozí pokuta vo výške 1659 eur.

• Po návrate z cudziny (bez ohľadu na to, či ide o oblasť s potvrdeným výskytom Covid-19), sledujte svoj zdravotný stav počas 14 dní, či sa u vás neobjavia príznaky vírusu

Dôležité kontakty

• **Nonstop infolinka:** 0800 221 234

• **Úrad verejného zdravotníctva:** 0917 222 682; novykoronavirus@uvzsr.sk

• **Všeobecní lekári**

MUDr. Slavomír Kopaničák - 052 77 92 195

MUDr. Marcela Krettová - 052 77 92 109

V prípade zdravotných problémov či potrebe liekov na predpis, kontaktujte lekára najprv telefonicky.

Väčšina úradov pracuje v obmedzenom režime od 9.00 do 12.00. Pred návštevou úradov uprednostnite telefonický alebo e-mailový kontakt.

Ako sa správať?

• Dodržiavajte základnú hygienu. Umývajte si ruky

• Ak vám to situácia dovoľuje, pracujte z domu

• Na verejnosti používajte ochranné rúška alebo inú alternatívu. Rúško si nasaďte umytými rukami, zbytočne sa ho nedotýkajte, nedávajte si ho priebežne dole. Po použití jednorazové vložte do igelitového vrecka a vyhoďte do komunálneho odpadu. Textilné operte a vyžehlite. Na respirátor pomocou rozprašovača použite dezinfekciu.

• Pohyb na čerstvom vzduchu a slnku a zdravšia strava podporuje imunitu. Vyhnite sa preľudneným miestam. Ak to nie je nevyhnutné, najbližších (najmä starých a chorých ľudí) nenavštevujte. Uprednostnite telefonovanie.

• Ľudia vo veku 80 a viac rokov a ľudia so zdravotnými problémami (najmä kardiovaskulárnymi) sú najrizikovejšou skupinou. Chráňte svojich rodičov a starých rodičov. Myslite na osamelých ľudí.

• Buďme k sebe ohľaduplní. Ak sa ocitnete v izolácii, požiadajte o pomoc s nákupom nevyhnutných potravín či liekov niekoho zo známych či susedov. Ak vás niekto požiada o pomoc, pomôžte. Tovar nechajte pred dverami a využite bezhotovostné platby.

Informácie boli zhromažďované ku dňu 19.3.2020. Niektoré informácie sa môžu meniť. Aktuálnu situáciu odporúčame sledovať v médiách

KUBAŠSKÝ SPRAVODAJ: Štvrťročník obce Spišské Bystré. Vydáva Obec Spišské Bystré, Michalská 394,059 18 Spišské Bystré. IČO 00 326 542
Redakcia: šéfredaktor: Ing. Pavol Poracký, redakčná rada: Mgr. František Kováčik, Mgr. Monika Sasaráková, Danka Klustová. **Jazyková úprava:** Mgr. Lucia Cintelová, Mgr. Lívia Glevaňáková. **Titulná foto:** Václav Klust. **Grafická úprava:** Mgr. Anna Šramková. **email:** spravodaj.sp.b@gmail.com. **Redakcia si vyhradzuje právo výberu a úpravy článkov. Tlač:** Popradská tlačiareň - vydavateľstvo, Popradskej brigády 9, 058 01 Poprad. **Registrované** Ministerstvom kultúry SR pod EV 5384/16. **ISSN** 2453-9260.